

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2009/6254
Karar No : 2011/2994

Davacı : Altınbaş Petrol ve Ticaret Anonim Şirketi
Vekili : Av. Turgut Tavşanoğlu
Halaskargazi Caddesi, No:222, Kadri İş Merkezi, Kat:5
Şişli/İSTANBUL

Davalı : Rekabet Kurumu
Bilkent Plaza, B 3 Blok Bilkent / ANKARA
Vekili : Av. Nagehan Özseyhan- Aynı adreste

Istemin Özeti : Bulutlar Petrol İnşaat Nakliye Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi (Bulutlar Ltd. Şti.) tarafından yapılan şikâyet hakkında yapılan inceleme sonucunda; 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği uyarınca, bayilik sözleşmesine bağlı olarak imzalanan intifa hakkı tesisine ilişkin sözleşmenin 18.09.2010 tarihine kadar muafiyetten yararlanabileceğine ilişkin Rekabet Kurulu'nun 15.07.2009 tarih 09-33/773-186 sayılı kararının; muafiyet sınırları içerisinde düzenlenmiş 18.09.2010 tarihi itibarıyla sonlandırılacak bir bayilik sözleşmesinin bulunduğu, ayrıca 23.09.2004 tarihinde akaryakıt istasyonunun bulunduğu Bulutlar Ltd. Şti.'ne ait taşınmaz üzerinde 15 yıl süreli intifa hakkı tesis edildiği, bu intifa hakkının 23.09.2019 yılına kadar devam edeceği, intifa hakkına özel hukuk hükümlerine göre bedel karşılığında sahip olduğu, doğrudan ya da dolaylı olarak bayilik sözleşmesine bağlı olarak tapuda tesis edilmediği, bu intifa hakkının bayilik sözleşmesinin bir devamı gibi nitelenerek Medeni Kanun'un intifa hakkının terkinine ilişkin hükümlerini ortadan kaldıracak şekilde idari işlem tesis edilemeyeceği, Rekabet Kurulu'na 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun ile verilen yetkilerin aşıldığı, Kurul'un özel hukuk sözleşmelerinin tapudan terkinine yönelik bir yetkisinin bulunmadığı, Medeni Kanun'un 796. maddesinde intifa hakkının hangi hallerde sona ereceğinin belirtildiği, intifa hakkının özgür irade ile bayilik sözleşmesinden bağımsız olarak akdedildiği, süre sınırına tabi olmaması gerektiği, 5 yılın sonunda tapudan terkin edilen intifa hakkı için tekrar tapuya gidilerek harç yatırılıp yeniden intifa hakkı tesisine gidileceği, bu durumun gereksiz bürokrasi yaratan bir uygulamaya neden olacağı, sonuç olarak sözleşme serbestisine aykırı olarak alınan kararın, 4054 sayılı Kanun'a, Borçlar Kanunu'na ve Medeni Kanun'a aykırı olduğu ileri sürülerek iptali istenilmektedir.

Savunmanın Özeti : Danıştay Onüçüncü Dairesi'nin 13.05.2008 tarih ve E:2006/1604, K:2008/4196 sayılı kararında intifa ve bayilik sözleşmelerinin süre yönünden birlikte değerlendirilmesi gerektiğinin belirtildiği, konuyla ilgili alınan kararlar ve yapılan düzenlemelerle, bu sektörde faaliyette bulunan teşebbüslere, 18.09.2010 tarihine kadar sözleşmeleri 2002/2 sayılı Tebliğ'e uygun hale getirebilmesi için süre tanındığı, yine bu sözleşmelerin Kanun'un 4. maddesinden bu tarihe kadar muaf tutulduğu, ancak bu tarihten

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2009/6254
Karar No : 2011/2994

sonra bu geçiş sürecinde de gerekli değişikliklerin yapılmaması halinde, 4054 sayılı Kanun'da öngörülen incelemenin yapılacağına belirtildiği, düzenlemenin tüm sektöre eşit olarak uygulanması gerektiği, intifa hakkının ne şekilde terkin edileceğinin, özel hukuk alanına özgü bir sorun olduğu, Kurum tarafından doğrudan intifa hakkının terkinini yönünde bir karar alınmadığı, 18.09.2010 tarihinden itibaren intifa hakkı ve bayilik sözleşmesi bütününe Tebliğ'le sağlanan muafiyetten yararlanamayacağına karar verildiği, kaldı ki rekabet hukuku bakımından önemli olan hususun, belirli makul bir sürenin sonunda söz konusu akaryakıt istasyonları bakımından, iktisadi ve hukuki bir zorlama olmaksızın, serbest iradeye dayalı bir yapının ve pazarda arzın oluşması suretiyle özellikle pazara yeni girmek isteyen teşebbüsler bakımından uzun süreli dikey anlaşmalarla kapanan ya da girişi zorlaştıran pazarın daha rekabetçi bir yapıya kavuşması olduğu, Danıştay kararında da vurgulandığı üzere, bu sözleşmenin bayilik sözleşmesiyle ilişkisinin değerlendirildiği, sağlayıcı ile alıcı arasında kurulan dikey sözleşmelerin 4054 sayılı Kanun uyarınca denetiminde Rekabet Kurumu'nun yetkili bulunduğu, yürürlükte olan bu tür sözleşmelerin Kurum tarafından inceleneceği ve gerektiğinde müdahale edilebileceği belirtilerek hukukî dayanaktan yoksun bulunan davanın reddi gerektiği savunulmaktadır.

Danıştay Tetkik Zühal Aysun SUNAY'ın Düşüncesi : Davanın reddine karar verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Danıştay Savcısı Berrin KARINCA'nın Düşüncesi : Davacı Altınbaş Petrol ve Ticaret A.Ş ile bayisi Bulutlar Petrol İnşaat Nakliyat Sanayi Ticaret Limited Şirketi arasında mevcut bayilik sözleşmesinden ayrı olarak bayiye ait taşınmaz üzerine 23.9.2004 tarihinden itibaren 15 yıl süre ile kurulan intifa hakkının rekabeti sınırlayıcı nitelikte olduğu yolundaki şikayet hakkında yapılan ilk inceleme üzerine Rekabet Kurulunca verilen 15.7.2009 gün ve 09-33/773-186 sayılı kararın iptali istenilmektedir.

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesindeki düzenleme ile bir mal ve hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma veya kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri yasaklanmıştır.

4054 sayılı Kanun'un "Muafiyet" başlıklı 5. maddesinde ise, maddede sayılan şartların tamamının gerçekleşmesi durumunda, teşebbüsler arası anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birlikleri kararlarının 4. madde hükümlerinin uygulanmasından muaf tutulmasına karar verilebileceği; muafiyet belirli bir süre için verilebileceği gibi, muafiyetin verilmesinin belirli şartların ve/veya belirli yükümlülüklerin yerine getirilmesine bağlanabileceği; Kurul'un, şartların gerçekleşmesi halinde, belirli konulardaki anlaşma türlerine bir grup olarak muafiyet tanınmasını sağlayan ve bunların şartlarını gösteren tebliğler çıkarabileceği hükmü getirilmiştir.

Rekabet Kurulunca, Kanun'un 4. maddesi hükümlerinin uygulanmasından grup olarak muaf tutulmanın koşullarını belirlemek amacıyla çıkarılan, 2003/3 ve 2007/2 sayılı Rekabet

1.0.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE

Esas No : 2009/6254

Karar No : 2011/2994

Kurulu Tebliğleri ile Değişik '2002/2' sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği (Tebliğ) ile üretim veya dağıtım zincirinin farklı seviyelerinde faaliyet gösteren iki ya da daha fazla teşebbüs arasında belirli mal veya hizmetlerin alımı, satımı veya yeniden satımı amacıyla yapılan anlaşmalar -dikey anlaşmalar- bu Tebliğ'de belirtilen koşulları taşıması kaydıyla, Kanun'un 4. maddesindeki yasaklamadan Kanun'un 5. maddesinin üçüncü fıkrasına dayanılarak grup olarak muaf tutulmuştur.

"Rekabet Etmeme Yükümlülüğü" ise alıcının (bayinin) anlaşma konusu mal veya hizmetlerle rekabet eden mal veya hizmetleri üretmesini, satın almasını, satmasını ya da yeniden satmasını engelleyen doğrudan veya dolaylı her türlü yükümlülük olarak tanımlanmıştır.

Bu mevzuat hükümlerinin incelenmesinden; alıcıya getirilen rekabet etmeme yükümlülüğü süresinin beş yılı aşması halinde, ilgili sözleşmeye grup muafiyetinin uygulanmayacağı, sözleşmenin Kanun'un 4. maddesine aykırı hale geleceği, öte yandan Kanun'un 5. maddesinin ikinci fıkrasındaki "muafiyet" belirli bir süre için verilebileceği gibi, muafiyetin verilmesi belirli şartların ve/veya belirli yükümlülüklerin yerine getirilmesine bağlanabileceği" hükmünden hareketle de belli koşulların bulunması halinde belli yükümlülükler getirilerek beş yıllık süreyi aşan dikey anlaşmaların grup muafiyetinden yararlanabileceği görülmüştür.

14.7.2002 gün ve 24815 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren 2002/2 sayılı "Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliğine 2003/3 sayılı Tebliğ ile eklenen Geçici Maddede, bu Tebliğin yürürlüğe girdiği tarihten önce yapılmış olan anlaşmaların 2002/2 sayılı Tebliğ'de öngörülen grup muafiyetinden yararlanabilmesi için bu Tebliğin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıl içerisinde 1. madde ile getirilen değişikliğe uygunluğunun sağlanması gerekeceği, bu süre içinde anlaşmalara 4054 sayılı Yasanın 4. maddesinde öngörülen yasaklamanın uygulanmayacağı belirtilmiştir.

Görüldüğü üzere 2003/3 sayılı Tebliğ ile bu Tebliğin yürürlüğe girdiği 18.9.2003 tarihi itibarıyla bu tarihten önce dağıtıcılar ve bayiler arasında kurulan sözleşmelere yönelik olarak bu sözleşmelerin süresinin Tebliğe uygun hale getirilmesi amacıyla iki yıllık geçiş sürecinin getirildiği, Kurul tarafından geçiş sürecini irdeleyen kararlarında da 18.9.2003 tarihinden önce kurulan bayilik dağıtıcılık ilişkisinin en son 18.9.2010 tarihine kadar 2002/2 sayılı Tebliğ hükümlerinden yararlanacağı, bu tarihten sonra ise gerekli değişikliklerin yapılmaması durumunda 4054 sayılı Yasanın 4. maddesi uyarınca işlem tesis edileceği açıktır.

Bu kararlarda, bayi ile dağıtıcı arasında kurulan ilişkide rekabet yasağının süresi sektörde rekabetin sağlanması açısından büyük önem taşıdığından Tebliğin 5. maddesinin (a) bendi ile rekabet yasağı içeren dikey anlaşmaların beş yılı aşması halinde bu tür sözleşmelere grup muafiyetinin uygulanmayacağı karara bağlanmıştır. Akaryakıt sektöründeki dikey anlaşmaların rekabet hukuku çerçevesinde sorunlu hale gelmesindeki en önemli unsur, uzun süreli anlaşmalar ve bu sürelerle ilişkin mülk sahibi bayiden alınan kira/intifa hakları

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE

Esas No : 2009/6254

Karar No : 2011/2994

oluşturduğundan, özellikle rekabet etmeme yükümlülüğünün süresinin tespiti ve bu tespitin sözleşmenin süresine bağlı olması işletme ve intifa sözleşmesi arasındaki bağlantının ortaya konulması gerekmektedir.

Uyuşmazlık konusu olayda da, davacı Altınbaş Petrol ve Ticaret A.Ş ile Bulutlar Petrol İnşaat Nakliyat Sanayi Ticaret Limited Şirketi arasında 23.9.2004 tarihinde düzenlenen resmi senet uyarınca mülkiyeti daha önce Araslar A.Ş'ye ait olup 23.6.2009 tarihinde Bulutlar Akaryakıt'a geçen gayrimenkul üzerinde Alpet lehine 15 yıl süre ile intifa hakkı tesis edildiği ve akaryakıt bayilik sözleşmesi imzalandığı, dolayısıyla taraflar arasındaki intifa sözleşmesinden oluşan rekabet yasağına dayalı bu iktisadi ilişkinin 18.9.2005 tarihinden önce imzalandığı için asgari hadde indirme ilkesi gereğince 18.9.2010 tarihine kadar grup muafiyetinden yararlanacağı, 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti tebliğinden yararlanabilmek için alıcılar üzerine getirilen rekabet yasağının süresinin beş yılı aşmaması gerektiği görülmüştür.

Dava konusu Rekabet Kurulu Kararının da bayilik sözleşmeleriyle bu sözleşmeye süre yönünden etkisi bulunabilen intifa hakkı, kira sözleşmesi ve kredi sözleşmesi gibi sözleşmeleri birlikte değerlendirerek bayi ile dağıtıcı arasında kurulacak ilişkinin sektörel rekabete kapama etkisinin ortadan kaldırılması ve her beş yılda bir bayinin başka bir dağıtıcıyla çalışabilmesi amacıyla bu alanda rekabetin tesisine yönelik olarak alındığı ve başvuru konusu akaryakıt istasyonuna ilişkin olarak imzalanan intifa sözleşmesinin 18.9.2010 tarihine kadar 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği kapsamında grup muafiyetinden yararlanacağı anlaşıldığından, hukuka uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

Davacı tarafından, intifa hakkı ve bayilik sözleşmelerinin bütün halinde değerlendirilemeyeceği, dava konusu Kurul kararının intifa hakkının terkinde olduğu, intifa hakkı süresinin sınırlandırılmasının Medeni Kanuna ve Borçlar Hukukunun sözleşme serbestisi ilkesine aykırı bulunduğu iddia edilmişse de, intifa hakkı sözleşmelerinin ilgili oldukları ölçüde 4054 sayılı Yasaya tabi olduğu, Kurul kararının doğrudan intifa hakkına yönelik bir kısıtlama getirmediği, bu hakkın bayilik sözleşmesi ile olan ilişkisi nedeniyle bayilik ilişkisindeki münhasırlığın süresini 4054 sayılı Yasa ile getirilen sınırlamanın ötesine taşıdığı için bu yönüyle bir değerlendirmeye tabi tutulduğu ve rekabet hukuku kapsamında kalınarak irdelendiği anlaşıldığından, dava konusu işlemi sakatlar nitelikte değildir.

Açıklanan nedenlerle davanın reddine karar verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay Onüçüncü Dairesi'nce, duruşma için taraflara önceden bildirilmiş bulunan 21.06.2011 tarihinde, davacı vekilinin gelmediği, davalı idare vekili Av. Nagehan Özseyhan'ın geldiği, Danıştay Savcısı'nın hazır olduğu görülmekle açık duruşmaya başlandı. Davalı tarafa usulüne uygun olarak söz verilerek dinlendikten ve Danıştay Savcısı'nın düşüncesi alındıktan sonra davalı tarafa son kez söz verilerek duruşma

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2009/6254
Karar No : 2011/2994

tamamlandı. Dava dosyası incelenip, gereği görüldü;

Dava, Bulutlar Petrol İnşaat Nakliye Sanayi ve Ticaret Limited Şirketi (Bulutlar Ltd. Şti.) tarafından yapılan şikâyet hakkında yapılan inceleme sonucunda; 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği uyarınca, bayilik sözleşmesine bağlı olarak imzalanan intifa hakkı tesisine ilişkin sözleşmenin 18.09.2010 tarihine kadar muafiyetten yararlanabileceğine ilişkin Rekabet Kurulu'nun 15.07.2009 tarih 09-33/773-186 sayılı kararının iptali istemiyle açılmıştır.

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesinde, "Belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı ve yasaktır.

Bu haller, özellikle şunlardır:

a) Mal veya hizmetlerin alım ya da satım fiyatının, fiyatı oluşturan maliyet, kâr gibi unsurlar ile her türlü alım yahut satım şartlarının tespit edilmesi,

b) Mal veya hizmet piyasalarının bölüşülmesi ile her türlü piyasa kaynaklarının veya unsurlarının paylaşılması ya da kontrolü,

c) Mal veya hizmetin arz ya da talep miktarının kontrolü veya bunların piyasa dışında belirlenmesi,

d) Rakip teşebbüslerin faaliyetlerinin zorlaştırılması, kısıtlanması veya piyasada faaliyet gösteren teşebbüslerin boykot ya da diğer davranışlarla piyasa dışına çıkartılması yahut piyasaya yeni gireceklerin engellenmesi,

e) Münhasır bayilik hariç olmak üzere, eşit hak, yükümlülük ve edimler için eşit durumdaki kişilere farklı şartların uygulanması,

f) Anlaşmanın niteliği veya ticari teamüllere aykırı olarak, bir mal veya hizmet ile birlikte diğer mal veya hizmetin satın alınmasının zorunlu kılınması veya aracı teşebbüs durumundaki alıcıların talep ettiği bir malın ya da hizmetin diğer bir mal veya hizmetin de alıcı tarafından teşhiri şartına bağlanması ya da arz edilen bir mal veya hizmetin tekrar arzına ilişkin şartların ileri sürülmesi..." hükmüne yer verilmiştir.

Bu hükümlerle, belirli bir mal ve hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma veya kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri hukuka aykırı bulunarak açıkça yasaklanmıştır.

4054 sayılı Kanun'un "Muafiyet" başlıklı 5. maddesinde ise, maddede sayılan şartların tamamının gerçekleşmesi durumunda, teşebbüsler arası anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birlikleri kararlarının 4. madde hükümlerinin uygulanmasından muaf tutulmasına karar verilebileceği; muafiyet belirli bir süre için verilebileceği gibi, muafiyetin verilmesi belirli şartların ve/veya belirli yükümlülüklerin yerine getirilmesine bağlanabileceği. Kurul'un, şartların

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2009/6254
Karar No : 2011/2994

gerçekleşmesi halinde, belirli konulardaki anlaşma türlerine bir grup olarak muafiyet tanınmasını sağlayan ve bunların şartlarını gösteren tebliğler çıkarabileceği hükmü getirilmiştir.

Rekabet Kurulu'nca, Kanun'un 4. maddesi hükümlerinin uygulanmasından grup olarak muaf tutulmanın koşullarını belirlemek amacıyla çıkarılan, 2003/3 ve 2007/2 sayılı Rekabet Kurulu Tebliğleri ile Değişik 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği (Tebliğ) ile üretim veya dağıtım zincirinin farklı seviyelerinde faaliyet gösteren iki ya da daha fazla teşebbüs arasında belirli mal veya hizmetlerin alımı, satımı veya yeniden satımı amacıyla yapılan anlaşmalar -dikey anlaşmalar- bu Tebliğ'de belirtilen koşulları taşıması kaydıyla, Kanun'un 4. maddesindeki yasaklamadan Kanun'un 5. maddesinin üçüncü fıkrasına dayanılarak grup olarak muaf tutulmuş; "Rekabet Etmeme Yükümlülüğü", alıcının (bayinin) anlaşma konusu mal veya hizmetlerle rekabet eden mal veya hizmetleri üretmesini, satın almasını, satmasını ya da yeniden satmasını engelleyen doğrudan veya dolaylı her türlü yükümlülük olarak tanımlanmış, Tebliğ'in 5. maddesinin (a) bendinde; alıcıya getirilen rekabet etmeme yükümlülüğü süresinin büyük önem taşıdığı ve süresi belirsiz olan veya süresi beş yılı aşan rekabet etmeme yükümlülüğünün belli istisnalar dışında mümkün olmadığı belirtilerek, bu tür sözleşmelere grup muafiyetinin uygulanmayacağı kurala bağlanmış, yine aynı madde içinde rekabet etmeme yükümlülüğünün beş yıllık süreyi aşacak şekilde zımnen yenilenebileceğinin kararlaştırılması halinde de, rekabet etmeme yükümlülüğünün belirsiz süreli hale geleceği, alıcı olan bayinin, anlaşmaya dayalı faaliyetlerini sürdürürken kullanacağı tesisin mülkiyeti arazi ile birlikte veya alıcı ile bağlantısı olmayan üçüncü kişilerden sağlanan bir üst hakkı çerçevesinde sağlayıcı olan dağıtıcıya ait ise, yahut alıcı bu faaliyetini sağlayıcının alıcı ile bağlantısı olmayan üçüncü kişilerden elde ettiği bir ayni veya şahsi kullanım hakkının konusu olan bir tesiste sürdürecektse, bayiye getirilen rekabet etmeme yükümlülüğünün, söz konusu tesisin bayi tarafından kullanıldığı süreye bağlanabileceği, başka bir anlatımla beş yılı aşabileceği kurala bağlanmış; Tebliğ'in açıklanmasına dair Kılavuz'un 32.-40. maddelerinde ise rekabet etmeme yükümlülüğünün nasıl uygulanacağı örnekleriyle birlikte açıklanmıştır.

Belirtilen mevzuat hükümlerinin incelenmesinden; alıcıya getirilen rekabet etmeme yükümlülüğü süresinin belirsiz olması ya da beş yılı aşması halinde, ilgili sözleşmeye grup muafiyetinin uygulanmayacağı, başka bir anlatımla sözleşmenin Kanun'un 4. maddesine aykırı hale geleceği, öte yandan Kanun'un 5. maddesinin ikinci fıkrasındaki "muafiyet belirli bir süre için verilebileceği gibi, muafiyetin verilmesi belirli şartların ve/veya belirli yükümlülüklerin yerine getirilmesine bağlanabileceği" hükmünden hareketle de belli koşulların bulunması halinde belli yükümlülükler getirilerek beş yıllık süreyi aşan dikey anlaşmaların grup muafiyetinden yararlanabileceği anlaşılmaktadır.

Öte yandan, 18.09.2003 tarih ve 25233 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2002/2 Sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin 2003/3 sayılı Tebliğ'le Tebliğ'e "Bu Tebliğ'in yürürlüğe girdiği tarihten önce yapılmış olan

I.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2009/6254
Karar No : 2011/2994

anlaşmaların 2002/2 sayılı Tebliğ'de öngörülen grup muafiyetinden yararlanabilmesi için, bu Tebliğ'in yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıl içerisinde yukarıdaki 1 inci madde ile getirilen değişikliğe uygunluğunun sağlanması gerekir. Bu süre içerisinde anılan anlaşmalara 4054 sayılı Kanun'un 4 üncü maddesinde öngörülen yasaklama uygulanmaz." yönünde geçici madde eklenmiştir.

Akaryakıt dağıtım sektöründeki dikey anlaşmaların 2002/2 sayılı Tebliğ'e uygunluğunun belirlenmesine yönelik Rekabet Kurulu'nun 15.11.2006 tarih ve 06-84/1059-306 sayılı kararıyla rekabet yasağı yönünden yukarıda getirilen ve geçici madde ile belirlenen geçiş dönemi incelenerek; beş yıl olarak belirlenen rekabet yasağının, 2003/3 sayılı Tebliğ ile teşebbüslerin mevcut anlaşmalarını iki yıl içerisinde bu değişikliğe uygun hale getirilmesinin kurala bağlandığı, mevcut sözleşmelerdeki bu değişikliklerin hangi surette yapılacağı ve bunların kalan uygulama sürelerinin nasıl belirleneceği konusuna Rekabet Kurulu'nun 26.01.2006 tarih ve 06-04/55-13 sayılı kararında açıklık getirildiği, buna göre; 18.09.2005 tarihinden önce yapılan ve rekabet etme yasağı süresi beş yılı aşan sözleşmelerden 18.09.2005 tarihi itibarıyla uygulama süresinin beş yıldan az olanlarda herhangi bir değişiklik yapmaya gerek olmayıp, bunların süresinin sonuna kadar geçerli olduğu, 18.09.2005 tarihi itibarıyla kalan süresi beş yılı aşan sözleşmelerin 18.09.2010 tarihine kadar geçerli olup sözleşme tadillerinin buna göre yapılması gerektiği, 18.09.2005 tarihi itibarıyla rekabet yasağının süresi beş yılı geçenlerin, imzadan itibaren "en yüksek yasal hadde indirilmekte" ve beş yıllık azami süre dolana kadar 2002/2 sayılı Tebliğ'in öngördüğü koşulları sağladığı sonuçlarına varılmıştır.

Görüldüğü üzere, 2003/3 sayılı Tebliğ ile bu Tebliğ'in yürürlüğe girdiği 18.09.2003 tarihi itibarıyla, bu tarihten önce dağıtıcılar ile bayiler arasında kurulan sözleşmelere yönelik olarak, bu sözleşmelerin süresinin Tebliğ'e uygun hale getirilmesi amacıyla iki yıllık geçiş sürecinin getirildiği, Kurul tarafından geçiş sürecini irdelleyen kararlarında da, 18.09.2003 tarihinden önce kurulan bayilik-dağıtıcı ilişkisinin, en son 18.09.2010 tarihine kadar 2002/2 sayılı Tebliğ hükümlerinden yararlanacağı, bu tarihten sonra ise gerekli değişikliklerin yapılmaması durumunda 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi çerçevesinde işlem tesis edileceği anlaşılmaktadır.

Dairemizin 13.05.2008 tarih ve E:2006/1604, K:2008/4196 sayılı kararı ile Rekabet Kurulu'nun 02.10.2003 tarih ve 03-64/770-356 sayılı kararında da belirtildiği üzere; akaryakıt sektöründe yer alan dikey anlaşmaların rekabet hukuku çerçevesinde sorunlu hale gelmesindeki en önemli unsur, uzun süreli anlaşmalar ve bu sürelerle ilişkin mülk sahibi bayiden alınan kira/intifa hakları oluşturmaktadır. Özellikle rekabet etmeme yükümlülüğünün süresinin tespiti ve bu tesbitin sözleşmenin süresine bağlı olması, işletme ve kira sözleşmesinin arasındaki bağlantının ortaya konulmasını gerektirmektedir.

Uygulamada; akaryakıt sektöründe sağlayıcı/dağıtıcı ile bayi arasında akaryakıt satış ve servis istasyonlarına ilişkin işletme sözleşmesi yapıldığı, dağıtıcının öncelikle mülkiyeti

I.C.

**DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE**

Esas No : 2009/6254

Karar No : 2011/2994

bayilere ait olan yerleri uzun süreler için (15-20 yıl) kiraladığı ve tapuya şerh verdirerek bu hakkını güçlendirdiği, daha sonra kiralamış olduğu yerlerin maliklerine bu yerlerde satış/servis istasyonu işletme hakkını tanıdığı, dolayısıyla, dağıtıcı ile bayiler arasındaki hukukî ilişkinin temelini, işletme sözleşmesi ve kira sözleşmesi olmak üzere iki ayrı sözleşme oluşturduğu, başka bir anlatımla, dağıtıcının öncelikle araziyi sahibi olan bayiden uzun süreliğine kiraladığı, daha sonra aynı bayiye istasyonun işletmesini verdiği, işletme sözleşmesinin ve kira sözleşmesinin bazı maddelerinin bu iki sözleşme arasındaki ilişkiyi ortaya koyduğu, böylece, şerh edilmiş kira sözleşmeleri ile bayinin işletme sözleşmelerini feshetmesinin önlenildiği ve dağıtıcı tarafından yapılmış olan yatırımların bir tür teminat altına alındığı, bayi işletme sözleşmesini feshetse bile, dağıtıcının şerh edilmiş kira sözleşmeleri sayesinde kira sözleşmesi süresince kiracının sahip olduğu hakları elinde bulundurabildiği ve başkasına verebildiği anlaşılmaktadır.

Belirtilen nedenlerden hareketle, sektördeki bir bayinin dağıtıcısını şikâyeti sonucunda alınan Rekabet Kurulu kararının iptali istemiyle açılan dava sonucu Dairemizin 13.05.2008 tarih ve E:2006/1604, K:2008/4196 sayılı kararında; işletme sözleşmesinin birer yıl süreli yapıldığı ve bu sözleşmenin dağıtıcı tarafından tek taraflı olarak feshedildiği anlaşılmakla birlikte, kira sözleşmesinin işletme sözleşmesine olan etkisi nedeniyle işletme sözleşmesi de kira sözleşmesiyle birlikte 2017 yılı itibariyle sona erecek bulunduğundan, taraflar arasında imzalanan işletme sözleşmesinin süresinin belirsiz hale geldiği yolunda ciddi bulguya ulaşıldığı, bu durumda, Tebliğ hükümleri uyarınca, belirsiz bir süre için veya beş yıldan daha uzun bir süre için anlaşma yapılarak bayiye rekabet etmeme yükümlülüğünün getirilmesi, anlaşmayı Tebliğ dışına çıkarabileceğinden, şikâyete konu olan işletme sözleşmesinin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesine uygunluk denetiminin yapılması gerektiği gerekçesiyle Rekabet Kurulu kararının iptaline karar verilmiş, bu karar temyiz edilmeyerek kesinleşmiştir.

Dosyanın incelenmesinden; Bulutlar Ltd. Şti. tarafından, davacı şirket bayisi akaryakıt istasyonunun, Araslar İnşaat Madencilik Tekstil Petrol Ürünleri Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketi (Araslar A.Ş.)'den 23.06.2009 tarihinde satın alındığı; satıcı firmanın davacı şirketle olan sözleşmesinin bir yıl sonra sona ereceğini ve sonra başka bir dağıtıcı ile anlaşma imzalayabileceklerini söylediği; ancak dağıtıcı teşebbüs ile yaptıkları görüşmede en az beş yıl için davacı şirketin belirlediği koşullarla yeni bir sözleşme yapılmasının zorunlu olduğunun kendilerine iletildiği ve Araslar A.Ş. ile davacı şirket arasında imzalanan 5 yıl süreli sözleşmede, bayinin süre bitiminden 3 ay önce yenilememe talebini davacı şirkete yazılı olarak bildirmediği takdirde 5 yıllık bir süre için yenilenmiş sayılacağı ibaresinin bulunduğu, Bulutlar Ltd. Şti. tarafından, ayrıca, Araslar A.Ş. ile davacı şirket arasındaki intifa sözleşmesinin 18.09.2010 tarihinde sona erdiği, ancak 23.09.2009 tarihinde süresi dolacak olan bayilik sözleşmesi ve 23.09.2004 tarihinde yapılan 15 yıllık intifa sözleşmesi nedeniyle 23.09.2009 ile 18.09.2010 tarihleri arasında başka bir şirket ile sözleşme yapmanın imkânsız olduğu ve davacı şirket ile sözleşme yapılması durumunda ise diğer firmalarla rekabet

DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE

Esas No : 2009/6254

Karar No : 2011/2994

edemez hale gelecekleri iddialarıyla şikâyet başvurusunda bulunduğu, başvuru üzerine verilen dava konusu 15.07.2009 tarih 09-33/773-186 sayılı Rekabet Kurulu kararı ile; davacı şirket ile Araslar A.Ş. arasında imzalanan Akaryakıt Bayilik Sözleşmesi'nin 5. maddesi uyarınca, taraflar arasında münhasır bir dikey ilişki bulunduğu, sözleşmenin; 5 yıllık olmakla birlikte, bayi süre bitiminden evvel feshi ihbarda bulunmazsa otomatik olarak 5 yıl süre ile yenilenmiş sayıldığı, davacı şirketin ise süre sonunda bayiliği sona erdirip erdirmemekte serbest olduğu, bu çerçevede, Sözleşme'nin süresinin ve dolayısıyla bayiye getirilen rekabet yasağının belirsiz süreli hale geldiği ve 2002/2 sayılı Tebliğ açısından grup muafiyeti kapsamı dışında kaldığının anlaşıldığı, netice itibarıyla, davacı şirket ile Araslar A.Ş. arasındaki sözleşmenin yukarıda yer verilen süreye ilişkin hükmünün 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında olduğu ve grup muafiyetinden yararlandığı sonucuna varıldığı, ayrıca anılan akaryakıt istasyonuna ilişkin olarak 23.09.2004 tarihinde imzalanmış bulunan bayilik ve intifa sözleşmelerinin 2002/2 sayılı Tebliğ'den yararlanma süresiyle ilgili olarak ise, Rekabet Kurulu'nun 30.10.2008 tarih ve 08-61/997-389 sayılı Total-Akdağ kararı ve onu takip eden benzer kararlarında ortaya konulan ilkeler çerçevesinde 18.09.2005 yılından önce imzalanan sözleşmeler asgari hadde indirme ilkesi gereğince, davacı şirket ile Araslar A.Ş. arasında 23.09.2004 tarihinde yapılan intifa sözleşmesinin de 18.09.2010 yılına kadar 2002/2 sayılı Tebliğ kapsamında olduğuna ve grup muafiyetinden yararlandığına karar verilmiştir.

Görüldüğü üzere; alıcıya getirilen rekabet yasağının süresi bayi ile dağıtıcı arasında kurulan ilişkinin sektörde rekabetin sağlanması açısından büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle Tebliğ'in 5. maddesinin (a) bendi ile rekabet yasağı içeren dikey anlaşmaların süresinin, belirsiz süreli veya beş yılı aşması halinde bu tür sözleşmelere grup muafiyetinin uygulanmayacağı kurala bağlanmış bulunmaktadır. Ancak, yukarıda da belirtildiği üzere, akaryakıt sektöründe yer alan dikey anlaşmaların rekabet hukuku çerçevesinde sorunlu hale gelmesindeki en önemli unsur, uzun süreli anlaşmalar ve bu sürelerle ilişkin mülk sahibi bayiden alınan kira/intifa hakları oluşturmaktadır. Özellikle rekabet etmeme yükümlülüğünün süresinin tespiti ve bu tesbitin sözleşmenin süresine bağlı olması, işletme ve intifa sözleşmesinin arasındaki bağlantının ortaya konulmasını gerektirmektedir. Yargı kararında gerekçe haline gelen bu durumu dikkate alan Rekabet Kurulu tarafından, davacı şirket tarafından imzalanan bayilik sözleşmesiyle, bu sözleşmeye süre yönünden etkisi bulunan intifa hakkı sözleşmesi birlikte değerlendirerek, bayi ile dağıtıcı arasında kurulacak ilişkinin sektörü rekabete kapama etkisinin ortadan kaldırılması ve her beş yılda bir bayinin başka bir dağıtıcıyla çalışabilmesi amacıyla, bu alanda rekabetin tesisine yönelik olarak alındığı anlaşılan dava konusu Kurul kararında hukuka aykırılık görülmemiştir.

Davacı tarafından, intifa hakkı ve bayilik sözleşmelerinin bütün halinde değerlendirilemeyeceği, dava konusu Kurul kararının tapuya şerh edilmiş intifa hakkının terkin niteliğinde olduğu, intifa hakkı süresinin sınırlandırılmasının mümkün olmadığı, sözleşme serbestisi ilkesini ihlâl eden kararın Medeni Kanun'a ve Borçlar Kanunu'na aykırı bulunduğu

DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE

Esas No : 2009/6254

Karar No : 2011/2994

iddia edilmişse de, özel hukuk hükümlerine göre kurulan intifa hakkı sözleşmesine, doğrudan bu hakkın ortadan kaldırılması ya da terkinin ve yine bu haktan kaynaklanan tarafların edimlerine ilişkin olarak Rekabet Kurulu tarafından bir karar alınmadığı görüldüğünden, alınan söz konusu kararlar da bu sözleşmenin bayilik sözleşmesine etkisi incelendiğinden ve bu kararda belirtilen etkinin rekabet hukuku kapsamında kalınarak irdelendiği anlaşıldığından, davacı şirketin bu ve diğer iddiaları yerinde görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle; davanın reddine, Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca 2.200,00-TL vekâlet ücretinin davacıdan alınarak davalı idareye verilmesine, aşağıda dökümü yapılan 130,80-TL yargılama giderlerinin davacı üzerinde bırakılmasına, artan posta ücretinin istemi halinde davacıya iadesine, 21.06.2011 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye	Üye
Faruk	Turan	Taci	Gürsel	Hamza
ÖZTÜRK	KARAKAYA	BAYHAN	MEKİK	EYİDEMİR

Yargılama Giderleri _____ :

Başvuru Harcı	: 23,90.-TL
Karar Harcı	: 32,30.-TL
YD Harcı	: 25,60.-TL
Posta Gideri	: <u>49,00.-TL</u>
Toplam	: 130,80.-TL

